Poštnina plačana v gotovini | LETO VII | V Ljubljani, 12. februarja 1934. | Štev. 7. | Posamezna številka 1 Din

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inseratom po dogovoru

PONEDELJSKI SLOVENEC

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III Telefon št 2050 in 2996 — Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica štev. 6 Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179. Telefon štev. 2549

Petletnica lateranskih pogodb

Rim, 11. febr. AA. Danes so v Rimu proslavili peto obletnico sklenitve lateranske pogodbe med Italijo in vatikansko državo. Vsa javna poslopja so v zastavah, svečano okrašeni so tudi avtobusi in tramvaji. Drevi bodo poslopja razsvetljena.

V vseh rimskih cerkvah so se vršile svečane službe božje za peto obletnico sklenitev pogodbe med sveto stolico in italijansko vlado. Popoldne bo pa v cerkvi sv. Ivana Lateranskega Te Deum, ki mu bodo prisostvovali vsi člani škofijskih svetov. Italijanski poslanik pri sveti stolici bo pa priredil

„Osservatore" o lateranskih paktih

Rim, 11. februarja. »Osservatore Romano« se spominja obletnice lateranskih paktov v zvezi z 12 letnico kronanja papeža Pija XI. in pravi, da je ta obletnica največji versko-politični dogodek po rešitvi tako zvanega rimskega vprašanja. Kdor je videl lani in letos, kako so predstavniki vseh narodov klečali v baziliki sv. Petra, ta je lahko ugotovil, kakšen mir je želel Pij XI., ko je sklenil z italijansko državo lateranski mir. Italijanski državnik, ki je postavil pod ta pakt svoj podpis poleg podpisa Pija XI., je koristil miru tako, kakor nobened drugi, in izvršil delo, za katero ga lahko vsi zavidajo. To bo potrdila zgodovina. Pet let miru, ki sta jih prinesli lateranski pogodbi, je zaznamovanih z reformami na duhovnem in kulturnem polju, ki opravičujejo največje upanje.

V Julijski Krajini se konkordat krši

Včeraj je tržaški škof dr. Alojzij Fogar opravil v katedrali sv. Justa slovesno službo božjo, združeno s »Te Deumom«, v zahvalo za sklenitev lateranskih pogodb. 11. februarja je namreč minilo pet let, odkar sta bili podpisani lateranski pogodbi. Službe božje so se udeležili predstavniki oblastev, duhovščina in redovništvo.

11. februarja 1929 sta bili v Lateranu podpisani takozvani lateranski pogodbi med Vatikanom in fašistično Italijo. S prvo pogodbo se je rešilo »rimsko vprašanje«. Vatikan je priznal Italijo in Italija majhno vatikansko državo. Druga pogodba pa je konkordat. Naj ob tej priložnosti pripomnimo, da fašistična Italija ne izpolnjuje niti minimalnih zahtev glede bogoslužja v Julijski Krajini, ki jih vsebuje konkordat. Ta poudarja vodilo, da se mora dušno pastirstvo vršiti po načelih katoliške Cerkve, v resnici pa fašistična Italija sistematično izganja iz slovanskih cerkva slovensko in hrvatsko besedo, pridigo in pesem; glavni drž. pravdnik ne priznava naših duhovnikov in jim s tem odteguje plače, v deželo prihajajo mladi italijanski duhovniki, ki spodrivajo slovenske, v Gorici še vedno ni nadškofa. V zadnjem času nam poročajo, da pritiskajo na cerkvene oblasti, da bi tudi v tržaško-koprsko škofijo prišla iz stare Italije desetorica italijanskih duhovnikov. Po konkordatu se torej cerkvene razmere v Julijski Krajini niso prav nič izpremenile v prid slovanskih vernikov.

Proslava obletnice kronanja Pija XI.

Belgrad, 11. febr. m. Na preddan obletnice kronanja sv. očeta je bila danes dopoldne v cerkvi Kristusa Kralja pontifikalna sv. maša, ki jo je služil nadškof Rodič z asistenco. Sv. maši je med drugimi prisostvoval tukajšnji nuncij Pelegrinetti s svojim osebnim tajnikom. Popoldne pa je bila v dvorani tukajšnjih francoskih sester slavnostna akademija z izbranim programom.

Zagreb, 11. febr. c. Danes se je tukaj vršila velika proslava papeževega jubileja v veliki dvorani zagrebškega zbora. Današnji slovesnosti so se pričele s slovesnim Te Deum v zagrebški katedrali. Slavnostna akademija pa je bila v dvorani zagrebškega zbora. Za uvod akademije je deški zbor dijaškega semenišča zapel papeško himno. Za njimi je nastopil hrvatski pevski zbor »Branimir«. Profesor Žanko je imel predavanje, v katerem je pokazal papeštvo kot največjo kulturno silo sveta. Ga. Geršek je deklamirala pesem nadškofa Sariča »Papežu Piju XI.«. Nato je imel predavanje dr. Protulipac. Slednjič so nastopile različne omladinske organizacije, med njimi tudi godba zagrebških križarjev. Prireditvi v zagrebškem zboru je prisostvovala ogromna množica hrvatskih katoličanov.

Sturmscharen zahtevajo

Dunaj, 11. februarja. Tako zvane »Ostmarkische Sturmscharen«, ki predstavljajo avstrijsko krščansko socialno mladinsko organizacijo, so na svojem zborovanju sklenile več resolucij, v katerih zahtevajo, da naj bi se ta organizacija od strani vlade bolj upoštevala. Med drugim zahteva katoliška mladina, da naj vse funkcionarje kakor tudi predsednike avtonomnih gospodarskih organizacij, zadrug in strokovnih zvez imenuje vlada, zato da bi te organizacije delovale v smislu papeževe okrožnice Quadragesimo anno. Nadalje zahtevajo, da se

ČIMPREJ SKLENE NOVA USTAVA.

V vseh tovarnah mora najmanj 80% delavcev biti domačinov, kar se tiče nameščencev, pa naj imajo prednost člani narodnih organizacij. Važen je tudi zakon o dvojnih zaslužkarjih. V prvi vrsti se mora zakonito določiti, da

NE SMEJO IMETI DVEH SLUŽB DRŽAVNI POSLANCI.

Tistim višjim državnim uradnikom, ki po upokojitvi vstopijo kot nameščenci v privatno industrijo, naj se pokojnina za ves čas, dokler so v službi, ukine. Te pokojnine pa naj se porabijo za zaposlitev mladine. Kot načelo naj velja tudi, da

NIHČE NE SME ZASLUŽITI VEČ, NEGO JE PLAČA ZVEZNEGA PREDSEDNIKA.

Nadalje naj se prepreči tudi sabotaža državnih uradnikov. Dozdaj se je kaznovala samo aktivna sabotaža, odslej pa naj se prepreči tudi pasivna sabotaža, ki obstoja v pospeševanju ali dopuščanju protidržavne propagande. Zato naj se pri vsakem okrajnem glavarstvu ustanovi dvočlanski svet, ki naj nadzira delovanje uradnikov, tako da se bodo moralno nekvalificirani uradniki lahko odstranili. Vsaka dežela, občina in okrajno glavarstvo pa naj dobi tudi posebnega zveznega komisarja. Pri vseh imenovanjih naj se upoštevajo »Ostmärkische Sturmscharen«.

Heimwehr grozi z izstopom iz vlade!

Dunaj, 11. febr. c. Položaj avstrijske notranje politike se je včeraj zelo poslabšal. Heimwehr je nenadoma zahteval od Dollfussa, da razpusti vse avstrijske deželne zbore, na njihovo mesto pa imenuje posebne deželne komisije, katerih člani bi bili samo hajmverovci. To zahtevo so predali hajmverovci dr. Dollfussu v obliki ultimatuma, na katerega mora odgovoriti v ponedeljek. Dr. Dollfuss pa je takoj odbil to zahtevo in Heimwehr sedaj grozi z izstopm iz vlade.

Balkanski pakt izključuje revizijo

Atene, 11. febr. (a). Romunski zunanji minister Titulescu je sprejel novinarje in jim v neprisiljenem in nevezanem razgovoru podal nekoliko misli o balkanskem paktu. Dejal je, da se bodo sestanki balkanske zveze vršili po enkrat na leto. Na vprašanje, ali obstoji kakšna zveza med Malo antanto in balkansko antanto, je g. Titulescu odgovoril, da sta to dva različna organizma, katerih glavni namen je pa ohranitev sedanjih meja.

Neki nemški novinar je nato pripomnil, ali ni balkanski pakt v nasprotju s členom 19 pakta Društva narodov, ker popolnoma izključuje možnost revizije mirovnih pogodb. G. Titulescu se je v odgovoru skliceval na locarnski sporazum na grško-turški pakt, v katerem je Grčija priznala nove meje, ki niso bile identične z mejami, določenimi pri mirovnih razgovorih. Dalje je g. Titulescu pripomnil, da čl. 19 ne more imeti v mislih končnih in definitivno določenih meja; pa tudi če bi se nanašal nanje — kako naj bi se ta člen izvajal, ko zahteva soglasnost, mi pa odločno vztrajamo pri svojem »Ne« ter bi tudi v Ženevo šli in rekli »Ne«. To je prav tako, kakor če bi hoteli siliti pred oltar nevesto, ki ves čas pravi ne in še pred oltarjem vztraja na svojem ne. Ali se boste lahko z njo poročili?

Ta Titulescova primera je zbudila med novinarji splošno pritrjevanje in aplavz.

Vidite torej, je zaključil g. Titulescu, da se čl. 19 pri balkanskem paktu nikakor ne more izvajati.

Jevtić zopet doma

Skoplje, 11. febr. c. Danes ob 12.20 je dospel v Skoplje naš zunanji minister Bogoljub Jevtič z vsem svojim spremstvom iz Aten. Spremlja ga tudi romunski poslanik na našem dvoru Guranescu. Ko je minister Jevtič zapuščal grško državo, je poslal prisrčne pozdravne brzojavke grškemu ministrskemu predsedniku Caldarisu in svojemu grškemu tovarišu ministru Maksimosu. V Skoplju so ga na kolodvoru pozdravili zastopniki oblasti. Minister Jevtič je šel na peron in se z njimi dolgo časa prisrčno razgovarjal. Po 10 minutnem postanku vlaka je minister Jevtič nadaljeval svojo pot v Belgrad, prisrčno pozdravljan od navdušenega skopljanskega prebivalstva.

Kardinal Verdier za spravo duhov

Za ustvaritev novega reda je potrebno sodelovanje vseh Francozov

Pariz, 11. febr. Po nalogu kardinala Verdierja so danes po vseh cerkvah v Parizu po glavni maši odpeli »De profundis« za žrtve, ki so padle v krvavi noči 6. februarja. Poleg tega so molili »Sub Tuum Praesidium« (Pod Tvoje varstvo) v čast Marije Device, da bi od nje izprosili varstvo za Francijo. Tako je odredil pariški nadškof kardinal Jean Verdier v posebnem pismu, ki so ga priobčili katoliški listi. »Naše mesto preživlja bolestne ure. Kri je tekla in številne žrtve so padle; stotine ranjencev leži v bolnišnicah. Bog ne daj, da bi doživeli še enkrat strašne prizore bratomornega boja, katerega spomin ne bo ugasnil v naših dušah. Ko vam sporočamo svojo bolest nad temi dogodki, vas prosimo, da molite za tiste, ki trpijo in za njihove družine. Da bi ta kruta žrtev služila blaginji domovine! Naši otroci so padli in zahtevajo bolj pošteno in lepšo Francijo. Mi jim to obljubljamo. Dvignimo se iznad političnih prepirov in uresničimo med nami edinost in mir. Vsi naj žrtvujejo strankarske razprtije za višji interes domovine. Spomnimo se lepih francoskih tradicij, časti dela, umerjenosti in usmiljenosti. Vera in stara morala naših očetov, ki so jih ustvarili, nam jih lahko tudi vrne, dn še enkrat rešimo svojo domovino. Francija je tako lepa, kadar je združena. Pred nami stoje najhujši problemi, kar jih pozna zgodovina. V notranjosti države in izven njenih meja vstaja nov red. Ali ni Francija, ki je dala svetu zmago, poklicana med prve umetnike tega novega reda? Toda če hočemo to doseči, potrebujemo sodelovanje vseh Francozov. Zberimo se torej, molimo in bodimo edini, ljubimo se med seboj, kakor hoče naš Bog, pred veličino žrtvovanja, ki je bilo izpolnjeno, in pred obsežnostjo naloge, ki nas čaka!«

Danes splošna stavka

Ves Pariz bo počival

Pariz, 11. febr. c. Priprave za jutrišnjo splošno stavko so končane. Od jutrišnje stavke bo najbolj prizadeto glavno mesto Francije Pariz. Jutri v Parizu ne bo vozila niti podzemeljska železnica, pa tudi ne cestna železnica in avtobusi. Tudi kruha jutri v Parizu ne bo. Zato si je pariško prebivalstvo že danes nakupilo vsega, kar potrebuje za jutrišnji dan. Otroci v ponedeljek v vsej Franciji ne bodo šli v šolo, ker so se tudi vsi učiteljski sindikati pridružili stavkovnemu gibanju in jutri ne bodo poučevali. Jutri ne izide v Parizu noben časopis. Vse tovarne okoli Pariza bodo mirovale. Vsa industrija se je pridružila stavki, ker ne mara nuditi prilike za nove nemire. Borza ostane jutri zaprta. Najprej se je mislilo, da bo ta dan Pariz tudi brez vode, brez električnega in plinskega toka. V zadnjem trenutku pa so delavci sklenili, da se v teh obratih ne bo stavkalo. Vlada se je odločila, da ne bo posegala v stavko, če bo mirno potekla.

† General Nenadović

Belgrad, 11. febr. m. Iz Pariza poročajo, da je danes zjutraj ob pol 3 nenadoma umrl v 58. letu starosti naš vojni odposlanec general Mihajlo Nenadović, ki je bil dodeljen v službo tudi k našemu poslaništvu v Madridu in Londonu.

Sofija, 11. febr. m. Snoči ob 9 je dopotovala s posebnim vlakom v Sofijo velika skupina jugoslovanskih turistov. V tej skupini je okoli 200 ljudi iz okolice Niša, Vranja in Leskovca. Jugoslovanskim izletnikom so priredili bolgarski turisti prisrčen sprejem že na obmejni postaji v Dragomanu. Na sofijski železniški postaji so jih pozdravili zastopniki bolgarsko-jugoslovanskega društva.

Belgrad, 11. febr. m. Z današnjim brzovlakom je odpotoval državni prvak BSK na turnejo v Egipt, kjer bo kakih 20 dni.

Dan samih obč. zborov

Belgrad, 11. febr. m. Včeraj so se sestali v Belgradu zastopniki 9 banovinskih sekcij **jugoslovanskega učiteljskega združenja** in zastopniki belgrajske sekcije. Razpravljali so na tem sestanku o saniranju razmer v jugoslovanskem učiteljskem združenju. Sprejeta je bila resolucija, ki izraža želje učiteljstva in potrebe šolstva v naši državi. Sinoči so predsedniki banovinskih sekcij posetili prosvetnega ministra dr. Šumenkovića, kateremu so izročili resolucijo in ga informirali o položaju v učiteljskih vrstah. Minister je predsednikom banovinskih sekcij obljubil vso svojo pomoč.

Nato se je v učiteljskem domu nadaljevala konferenca in pripravil materijal za izredni občni zbor JUU, ki bo 4. marca t. l. v Belgradu. Na tej seji je bilo soglasno sprejeto, da se na izrednem kongresu kandidira za novega predsednika združenja g. Gjorgje Mirkov iz Novega Sada. Za kandidate v upravni odbor združenja je bila sestavljena lista 30 članov. Soglasno je bil sprejet pogoj, da morajo biti v glavnem odboru tudi zastopniki učiteljstva iz savske in dravske banovine.

Belgrad, 11. febr. m. Danes je bil **občni zbor geodetov in geometrov**, ki je bil zelo buren, prav tako buren pa je bil tudi občni zbor **inženjerske zbornice**, kjer je opozicija ostro napadla sedanji odbor radi nedelavnosti. Zborovali so pa tudi **mlinarji**, ki hočejo večjo potrošnjo pšenične moke in višje cene pšenici.

Belgrad, 11. febr. m. Danes dopoldne je bil tukaj 12. letni občni zbor **belgrajske sekcije avtokluba Jugoslavije**, na katerem so posamezni odborniki v svojih poročilih povdarjali velik uspeh kluba, da se besedi avtomobil in avtomobilizem ne omenjata v znanem členu 7 zakonskega projekta o neposrednih davkih, s katerimi se uvajajo nova bremena.

Sofija, 11. febr. m. V Plovdivu je bila otvorjena razstava bolgarske umetniške družine Oblik.

Sporazum med Poljsko in Rusijo glede Baltika

Namen Beckovega potovanja v Moskvo

Varšava, 11. febr. AA. Glede na skorajšnji odhod zunanjega ministra dr. Becka v Moskvo prinašajo listi obris razvoja poljsko-sovjetskega razmerja. Uradno bo dr. Beck samo vrnil obisk, ki ga je napravil Čičerin v Varšavi leta 1926. Od tistega časa so se odnošaji med obema državama korenito izpremenili. Sklenil se je nenapadalni pakt, Poljska je posredovala med Romunijo in Sovjetsko Rusijo, da se izravnajo nesoglasja, v najnovejšem času so pa nekatere indiskretnosti v Londonu in Helsingforsu pokazale, da sta napravili Poljska in Sovjetska Rusija velevažno diplomatsko delo v baltskih državah, da zaščitita neodvisnost teh dežel. Ni dvoma, da bo tudi o tem govora pri dr. Beckovem obisku v Moskvi.

Listi naglašajo, da je sedanji obisk dr. Becka v Moskvi samo posledica prijateljskih odnošajev, ki vladajo med obema državama. Ni pa dvoma, da bo v Moskvi govora tudi o poljsko-nemškem paktu ter da bo dal dr. Beck potrebna pojasnila Sovjetski Rusiji, ki pač še ni pozabila nedavnih nemških nakan s kolonizacijo Ukrajine.

V poučenih krogih izjavljajo, da bo dr. Beck povedal v Moskvi, da je poljska vlada sklenila pakt o nenapadanju z nemško vlado izključno samo v želji, da se okrepi mir v Evropi. Že to pojasnilo samo pristojnim sovjetskim krogom je vredno potovanja dr. Becka v Moskvo.

Atentat na Stricklanda

London, 11. febr. c. Na Malti je bil danes odkrit atentat, ki je bil namenjen na tiskarno in uredništvo anglofilskega lista »Times of Malta«. Ker v isti hiši stanuje tudi lord Strickland, se misli, da je bil atentat namenjen prav za prav njemu.

Berlinski nadškof pri Hindenburgu

Berlin, 11. februarja. AA. Predsednik Hindenburg je danes sprejel v avdijenci novega berlinskega katoliškega nadškofa dr. Barscha.

Charleyeva tetka

V predpustnem času je na našem dramskem odru po večletnem odmoru zopet oživela »Charleyeva tetka«, za katero smo mislili, da jo je naša drama končno le prepustila šentjakobskemu in podeželskim odrom. Ali humorja je dandanes malo, gledališka blagajna je seveda precej pocena in gledališka uprava ima prav, ko si misli: »Če se že ljudje radi smejejo, naj se v drami!« Občudovati je pri vsem tem le nenavadno velike napore številčno sibkega dramskega ansambla, ki zmore v zadnjem času toliko različnih uprizoritev.

»Charleyeva tetka« ni slaba stvar. Situacijske komike je v njej izredno mnogo, celo malo satire na moški spol, dovolj za večer prisrčnega smeha. Edino, kar moti sem in tja gledalca, je to, da je igra znana že po toliko predstavah v dramskem gledališču in drugod in tudi v kinu. Vsekakor je privlačnost te igre prav zaradi tega splahnela. Morda pa so tudi številne predpustne prireditve v soboto zvečer povzročile, da gledališče pri premijeri ni bilo tako nabito polno, kakor bi človek za tako burko pričakoval. Od vseh dosedanjih uprizoritev v Ljubljani pa je sedanja nedvomno najboljša. Režiser Ciril **Debevec** se je izognil vsaki kompliciranosti ter je pustil, naj se burka razvija sama, brez kakšnih posebnih odrskih trikov. **Daneš**, ki je igral Charleyevo tetko, se je v tej burki kar razcvetel. Igral je neprisiljeno, lahkotno, zato je velik del aplavza veljal predvsem njemu. Patetični ljubavni izliv z rožnatimi amorjevimi verigami na koncu mu kar ni pristojal, no, pa tedaj je Charleyevo tetko že odigral in je burka prenehala. Prav posrečena zaljubljenca sta bila **Jerman** in **Jan Gregorin** je podal starega lorda značilno in dostojanstveno, dokler je vloga dostojanstvenost zahtevala. **Potokar** je s svojo vlogo starega lakomnega odvetnika vnovič dokazal, da se razvija v izrazitega karakternega igralca. Ženske vloge so igrale **Šaričeva, Medvedova, Boltarjeva, Vida Juvanova** in **Slavčeva**. Ženske vloge niso zahtevale od igralk posebnih naporov, razen pri Medvedovi, ki je pravo tetko izvrstno podala. Slavčeva je kar ljubko odigrala nagajivo služkinjo. Izrazit lik je ustvaril režiser Debevec s svojim slugo Brossetom, toda ta lik bi sodil bolj v Shakespearjeve težke komedije, kakor pa v tako lahkotno burko kot je Charleyeva tetka.

Igra bo nemara tudi letos »vleklac«, saj najde pri njej gledalec celo neprimerno več zabave in več prilike za smeh, kakor pa v filmski uprizoritvi, ki jo je pred leti priredil tudi neki ljubljanski kino.

C. K.

NEDELJSKI SPORT

KAC : Ilirija 5:1 (1:1, 1:0, 3:0)

Ilirija je povabila za soboto in nedeljo v goste letošnjega državnega avstrijskega prvaka v hokeju Klagenfurter Athletic Club iz Celovca. V soboto popoldne bi se morala vršiti prva tekma, bila je pa zaradi južnega vremena v zadnjem hipu odpovedana, zato se je odigrala samo ena tekma včeraj dopoldne. Obisk tekme je bil zaradi lepe solnčne nedelje in pustne sobote zelo slab, tako da je zanimivi tekmi prisostvovalo komaj 200 gledalcev in bo moral prireditelj utrpeti precejšnji deficit. Led je bil včeraj dopoldne v prav dobrem stanju.

Sodniku g. Vodišku sta se javili moštvi sledeče:KAC: Eichberger-Nusser, Eckberger-Rascher, Scherio, Rannager, drugi napad Hopitsch, Samounig. — Ilirija: Varšek-Lejka, Kačič-Gregorič, Pavletič, Luce, drugi napad Aljančič, Grintal, Mlakar.

Moštvo državnega prvaka Avstrije je opravičilo svoj sloves in zasluženo odpravilo svojega nasprotnika s 5:1. Celovčani so predvedli hitro in taktično pravilno igro, posamezni igralci so zelo dobri drsalci. Tehnika igranja s palico jim je izdelana. Vsi napadalci so izborni strelci, ki skušajo ploščico visoko spraviti v mrežo. KAC ima najboljše moči v napadu, kjer se je odlikoval zlasti srednji napadalec Eckberger, ki je po potrebi pomagal tudi obrambi.

Ilirijani so nas z igro prvih dveh tretjin zadovoljili, v zadnjem delu igre pa niso več vzdržali in prejeli tudi tri gole. V splošnem so z rezultatom lahko zadovoljni, z malo več sreče bi bil rezultat tesnejši. Moštvo je nastopilo v nekoliko spremenjeni postavi, tako je igral v golu Varšek, ki je bil popolnoma enakovreden svojemu vis-a-visu, v napadu je pa igral mesto Svetica Aljančič, ki je rešil svojo nalogo zadovoljivo. Tudi to pot je bil v obrambi odličen Kačič.

Kratek potek igre: Takoj po otvoritvi že v prvi minuti igre beleži KAC po lepi kombinaciji 1:0. V 7. minuti prodor Gregorčiča, ki lepo plasira 1:1. Kmalu zatem poskuša sam tudi Pavletič, ki strelja direktno v golmana. V 9. minuti scrumage pred golom Ilirije, a Varšek spretno ubrani. Rezultat prve tretjine ostane neodločen in odgovarja odprti igri. V tej tretjini je prav dobro zaigral tudi drugi napad Ilirije. Tudi druga tretjina igre je ostala odprta, drugi napad Ilirije popusti in zataji zlasti srednji napadalec Grintal. Oba napada si v tem delu igre ustvarita nebroj zrelih šans, a izkoriščena ostane samo ena KAC-a, ko v 13. minuti postavi rezultat 2:1. Zadnji del igre vodi KAC, ki diktira tempo, je v premoči in skuša zvišati score, kar se mu tudi posreči v 7., 9. in 14. minuti ter postavi končni rezultat 5:1. Ta del igre je bil najbolj živahen, proti koncu se je pričelo z obeh strani tudi faulati, k sreči brez poškodb, polomljenih je bilo le nekaj palic.

Tudi to tekmo je vodil strokovnjak našega hokeja g. V. Vodišek v obojestransko zadovoljnost.

V odmoru je nastopil s produkcijo v umetnem drsanju Ilirijan Tuma Branimir, ki je žel za svoj program buren aplavz občinstva.

Primorje : Jugoslavija 2 : 2 (1 : 2)

Sodnik ni priznal regularnega gola pri stanju 1:0 za Primorje.

Belgrad, 11. febr.

Krasno spomladansko vreme je privabilo danes na igrišče SK Jugoslavije nad tritisoč gledalcev, ki so Primorje ob vstopu v areno pozdravili z burnim ploskanjem in vzklikanjem. Pred pričetkom igre je odbornik Jugoslavije imel lep pozdravni govor, na kar je izročil našemu moštvu krasen šopek rdečih nagelnov z napisom: »Mnogo pozdravov od belgrajskih navijačev.« — Primorje pa je poklonilo Jugoslaviji krasno črnobelo zastavico.

Primorje je nastopilo v sledeči postavi: Starec, Hassel, Bervar, Zemljak, Jug II, Bertoncelj, Slamberger, Potočnik, Kaleari, Bertoncelj II, Zemljič.

V prvem polčasu je bilo moštvo Primorja v lahki premoči in se je odlikovalo s krasnimi prodornimi akcijami. Posebno sta zadivila belgrajsko publiko Zemljič in Bertoncelj, ki sta s škarjastimi kombinacijami neprestano nosila napade Primorja proti golu Jugoslavije. V razdiralnem delu se je danes izkazala posebno desna stran Primorja, zlasti Zemljak in Jug ter oba branilca. V moštvu Primorja, ki je danes nastopilo pomlajeno in z več mladimi močmi, so se zlasti odlikovali Bervar, Kaleari in Potočnik. Vsi ti mladi fantje so to pot pokazali, da bodo odlični igralci liginega moštva. V splošnem je Primorje zapustilo vtis nevarne in prodorne enajstorice. Če bo treniralo naprej in vzdržalo tudi najtežje terene, pričakuje lahko lepe uspehe.

Tudi Jugoslavija je nastopila z nekaterimi rezervnimi igralci, zato pa je imela na levem krilu znanega internacionalca Zečevića, ki mu je publika neprestano ploskala in je bilo videti, da je njen ljubimec. Do uspeha pa ni prišel, ker sta ga dobro krila Zemljak in Hassl, ki sta sploh odlično branila. Zečevića je zamenjal v drugem polčasu igralec Milošević, ki pa kljub svežosti ni mogel ničesar napraviti.

Ocena obeh moštev je težka, ker so igrali na zelo blatnem terenu, tako da je moral sodnik v 35. minuti drugega polčasa igro predčasno odžvižgati. V drugi polovici pevega polčasa je moral desni krilec Primorja — Jug zapustiti igrišče, ker mu je postalo slabo, ter je na njegovo mesto stopil Jerčec, Caleari pa je igral srednjega krilca. V drugem polčasu pa je Jug zopet zavzel svoje mesto.

Kratek potek igre: Začetni udarec ima Jugoslavija, toda Primorje je takoj pripravljeno in izvaja več konsekventnih napadov. Zemljič in Bertoncelj se znajdeta takoj na krilu in že je žoga pred nasprotnim golom. Bertoncelj veliko ne premišlja in z naglim okretom zabije bombo. Publika burno aplavdira. Primorje ne odneha. Bertoncelj zopet sproži bombo, golman Jugoslavije jo ujame pod prečko, toda sila udarca ga vrže z žogo vred v gol. Sodnik ne prizna gola, češ, da je padel golman na črti. Po tem uspehu si Primorje privošči krajši oddih, Jugoslavija pa uprizori več hudih napadov. V tej igri spusti Starec čisto pohlevno žogo, ki se je prikotalila direktno vanj in skozi njegove roke v mrežo. Starec kmalu poravna s par lepimi paradami. Pred polčasom je kazenski strel proti Primorju, žoga, ki je bila predčasno streljana, gre mimo iznenadenega Starca v gol. V drugem polčasu Primorje zopet napada, pa kmalu popusti. Iz obrambe povzame Zemljič žogo, uide krilcem in branilcem ter jo po blatnem terenu z veliko umetnostjo pripelje do gola Jugoslavije, kjer jo neubranljivo strelja. Publika viharno odobrava to najlepšo akcijo.

Odbor sportnega kluba Jugoslavije je po končani nogometni tekmi priredil moštvu Primorja banket v restavraciji Nova skupština.

*

Zagreb, 11. febr. c. Prijateljska tekma med Gradjanskim in Concordijo je končala s 5 : 4 za Gradjanski.

Mednarodne akademske smuške tekme

Rabki, 11. febr. c. Mednarodne akademske smučarsek tekme so se vršile te dni v Rabki na Poljskem. Sodelovali so v imenu Jugoslavije dijaki zagrebške univerze. Med Jugoslovani se je najbolje plasiral Ljuban Musić, ki je peti v slalomu. Tudi vsestransko ej bil zelo dober. V progi na 16 kilometrov je prišel četrte na cilj v času 1:24:57. Na progi 16 km za kobinacijo je bil Mušić prvi v času 1:24:58. V skokih je bil Musić na petem mestu, Jugoslovan Priveršek pa na šestem. V kombinaciji se je Musić plasiral na 7. mestu z 219.8 točkami. Na 8. mestu je Priveršek s 190.3 točkami.

Tekme za zimski pokal v prid brezposelnim igralcem

Danes se je zopet nadaljeval turnir, ki ga je organiziral Hermes in katerega dobiček gre v prid brezposelnim igralcem. Pri današnjem kolu sta nastopila samo dva para, in sicer oba v Ljubljani na igrišču prireditelja. Za tekme vlada vedno večje zanimanje, kajti ljudi je vsako nedeljo več. Le škoda, da snežena odeja ne dopušča, da bi pokazali igralci vse svoje zmožnosti. Igra pa je bila še vseeno precej zanimiva, kajti ponavljale so se kljub temu napete in izredno zanimive scene.

Kot prva sta nastopila ob 14 Hermes in Ljubljanski Korotan, katerega so Hermežani odpravili s hazenskim rezultatom. Nato sta nastopila Svoboda (Vič) in domžalski Disk.

Hermes : Korotan (Ljubljana) 16:0 (5:0). Že iz samega rezultata se vidi, da je bil Hermes v veliki premoči. Tako je stisnil današnjega nasprotnika, da se skoraj ganiti ni mogel. V prvem polčasu se je Korotanu vsaj nekajkrat posrečilo priti pred nasprotni gol, dočim je Hermes v drugi polovici tako močno oblegal Korotanova vrata, da je izgledalo, kakor da se igra na en sam gol. Igra je bila lepa, igralci so se potrudili, Korotan pa je v drugi polovici popustil, ker igralci, med katerimi ji bilo več rezerv, niso vzdržali na težkem terenu.

Sodil je g. Ramovž dobro.

Svoboda (Vič) : Disk (Domžale) 3:2 (3:1). Disk začne napadati, toda brez uspeha. Svoboda je pa taktično boljše igrala, ker je operirala predvsem s prodori potom hitrih prenosov, kar ji je prineslo zmago. V drugem polčasu je bila igra zenačena. Disk je skušal izravnati, a se mu ni posrečilo. Svoboda je igrala proti koncu drugega polčasa samo z 10 igralci.

Sodil je g. Lukežič dobro.

Tabela izgleda po današnjem turnirju takole:

A skupina:					
Primorje	5,	5,	0, 0	28:3	10
Reka	5,	3,	0, 2	19:11	6
Slovan	5,	2,	0, 3	15:19	4
Jadran	4,	1,	1, 2	6:10	3
Mars	3,	1,	0, 2	5:11	2
Domžale	4,	0,	1 3	6:28	1
B skupina:					
Hermes	5,	3,	1, 1	41:12	7
Korotan (Kranj)	5,	3,	1, 1	17:10	7
Sloga	5,	3,	0, 2	9:9	6
Korotan (Ljubljana)	4,	1,	1, 2	5:21	3
Svoboda (Vič)	5,	1,	1, 3	7:24	3
Disk (Domžale)	4,	0,	2, 2	7:10	2

V tem tekmovanju, ki se že nagiba h koncu, je odigrati še tri tekme za plasma po skupinah, in sicer: V A skupini: Jadran Mars in Domžale Mars, v B skupini pa Disk (Domžale-Korotan (Ljubljana). V kratkem se prično finalne tekme, ki bodo nadvse zanimive, kakor je razvideti iz tabele.

Medklubske skakalne tekme za prvenstvo Celja

Celje, 11. februarja.

Danes je bila drugič na Kugyjevi skakalnici v Liscah, ki je bila dograjena lansko leto, skakalna tekma. Skakalnica je v dobrem stanju, je zgrajena na lepem prostoru, ima lepo lego in je zavarovana proti vetru in solncu. Dosegljiva dolžina skoka je 35 metrov in z majhnim popravilom bi se dala zvišati na 40 metrov. Tekme se je udeležilo v konkurenci 14 tekmovalcev, in sicer od klubov Ilirije, SK Ptuj, Maribor, Smučarskega kluba, SPD Celje, SK Olimp (Celje), Smučarski klub Celje. Izven konkurence sta nastopila en član Atleticsportclub Graz in en član akademskega kluba Graz. Tekmo je vodil g. Paidasch od SK Celja. Sodniki so bili Aljančič od Maratona iz Maribora, ki je bil obenem zastopnik mariborske smučarske podzveze, Kodella (SK Celje) in Pibernik (SK Celje. — Rezultati so bili:

Prvak Celja je postal Čop Franc od SK Ilirije Ljubljana, ki je dosegel 72.7 točk z najdaljšim skokom 28 metrov. Drugi Pribošek Franc (Ilirija) 71.3 točke, 27 metrov; 3. Milan Šubic (Ilirija) 67.5 točk, skok 26 metrov; 4. Tkalčič Herman (Olimp, Celje) 51.9 točk, skok 25.5 m; 5. Petrin Franc (SK Olimp, Celje) 51.5 točke, skok 24 metrov; 6. Skoberne Fric (Smuč. klub Celje) 49.8 točk, skok 20 metrov; 7. Križmanič (SPD. Celje, 49 točk. Izven konkurence sta tekmovala ing. Erlinger (A. S. G.), ki je dosegel 71.4 točk in skok 28 in pol, ter Drofenig z 59.5 točk in skok 25 m. Najdaljši skok, toda s padcem, je dosegel Drofenig 29 m, brez padca pa ing. Erlinger 28 in pol metra. Na koncu so nastopili v dvoskoku Pribošek in Šubic od Ilirije, ki sta skočila 23 in 21 metrov, ter Erlinger in Drofenig 26 in 27 metrov, vsi skoki so bili brez padca.

Tekma je bila dobro organizirana in je potekla brez večjih nezgod. Lep uspeh je mnogo pripisovati tudi krasnemu vremenu. Po tekmi so bili v restavraciji Petriček razglašeni rezultati in razdeljena lepa darila in diplome. Klubski prvak Skoberne od SK Celja je prejel lepo prehodno darilo. Oba inozemca sta pa prejela priznalni darili. Tekma je dokazala v vsakem oziru lep napredek od lanskega leta. Organiziral je tekmo SK Celje, red so vzdrževali vojaki in orožniki. Občinstva okrog dvatisoč.

Prijateljska nogometna tekma med SK Celjem in SK Trbovlje je bila danes na zasneženem terenu na Glaziji in je končala z rezultatom 10:0 (3:0). Trboveljčani so nastopili samo z 10 igralci, med katerimi so bile tudi rezerve. Igrala sta oba klube zadovoljivo, vendar je bilo Celje v stalni premoči. Publike okoli 150.

Inozemski sport

Turin, 11. febr. c. Nogometna tekma med Avstrijo in Italijo je končala s 4 : 2 v korist Avstrije.

Smučarske tekme MZSP

MZSP razpisuje pod pokroviteljstvom bana g. dr. Drago Marušiča smučarsko tekmo v teku in skokih, ki se vrši v dneh 24. in 25. februarja 1934 v Mariboru, v slučaju neugodnih snežnih razmer pa dne 25. februarja t. l. na Pohorju. Prijave je poslati do 24. II. na MZSP, Maribor, Terstenjakova ulica 6-II. ali pa na dan tekme na startu.

Medklubske smučarske tekme SK Javornika (Rakek)

Včeraj je priredil SK Javornik iz Rakeka medklubske smučarske tekme na 16 km dolgi progi, katerih se je udeležilo 10 tekmovalcev: od Ilirije (3), Sokol, Rakek (1), Smuč. klub Logatec (1), ostali pa so člani SK Javornika. Proga je bila izredno težka, je imela 350 m višinske razlike, hude vzpone in zlasti spuste, sneg pa je bil južen. Rezultati so bili prav dobri, posebno od zmagovalcev Bračiča Danila (Ilirija), ki je vozil v kolosalnem stilu, kljub temu, da si je moral progo sproti tlačiti. Vrstni red je naslednji:

1. Bračič Danilo (Ilirija) 1.32.43; 2. Hladnik Jože (Javornik) 1.33.10; 3. Bručan Lado (Ilirija) 1.39.56; 4. Češnik Stane (SK Logatec) 1.41.24; 5. Zore Dušan (Sokol, Rakek) 1.52.55; 6. Hreščak Matevž (SK Javornik) 1.54.

Prvi je prejel zlato plaketo, drugi in tretji pa diplomi.

Vodja tekmovanja je bil g. Aleksander Domicelj, delegat podzveze pa g. Gojko Pipenbacher.

Norvežan Staksrnud si je priboril v tekmi za evropsko prvenstvo v drsanju prvo mesto.

SK Ilirija. Drevi ob 19 naj pridejo v klubsko sobo kavarne »Evrope« sledeči gg.: Baltesar, Kušar, Habič, Polajnar, Polak, Rupelj, Steplišnik Drago, Janc, Miklavčič Matko, Osterman, Ančik, Omerza.

Tramvaj se je prevrnil!

Žrtev ni

Ljubljana, 11. februarja.

V Gradišču se je nocoj okrog šestih pripetila zelo resna nesreča, ki zgolj slučajno ni terjala nobenih resnejših žrtev. Po svoji obliki in značaju pa je ta tramvajska nesreča menda edinstvena, odkar po ljubljanskih ulicah vozijo tramvajski vozovi.

Tam, kjer je nekoč stala stara Lukmanova hiša, grade zdaj na cesti drugi tramvajski tir, ki ga prej zaradi znane ožine niso mogli zgraditi. Ta kos ceste, kjer kopljejo jarek za drugi tir, je ograjen z barikado; tramvajski vozovi pa seveda kljub temu vozijo neovirano z Viča v mesto in obratno. Okrog šestih zvečer je delavec čistil tamkajšnjo kretnico, v tem pa je iz mesta privozil tramvaj, ki je hitel proti Viču. Voz je vodil gosp. Dobnikar Ivan. Med kretnicami se je zaradi zmrzline nabralo precej blata in nesnage, zato kretnice niso bile dovolj gibčne. Kolo tramvaja se je zaradi tega zagvozdilo med kretnice in voz se je iztiril ter se prevrnil z vsemi potniki vred na cesto. V vozu je razumljivo nastala zmeda, otroci pa seveda v jok. Čim pa se je prvo razburjenje poleglo, so ugotovili, da ni nihče izmed potnikov poškodovan, voz sam pa tudi ne trpi skoro nobene škode.

Na kraj nesreče so seveda takoj prihiteli delavci ter monterji iz remize ter z vsem potrebnim orodjem in pripomočki, da bi voz dvignili in ga postavili nazaj na tir. Imeli pa so težko in zamudno delo, ker je voz pač zelo težak. Promet na progi proti Viču je bil le kratek čas prekinjen.

Konec smučarske sezone

Ljubljana, 11. febr.

Lep dan je bil danes; lep za smučarje, ki se jim že nagiblje dan, lep pa tudi za druge izletnike in prijatelje božje narave, ki se jim šele odpira prava sezona izletov. — Šmarna gora je bila vsa živa, na prisojnih bregovih je že kar prijetno grelo solnce. Na Katarini pa so se smučarji najbrž poslavljali od letošnjega snega. Menda je bila današnja nedelja zadnja prilika za vnete smučarje, ki so gojili ta sport v bližini mesta. Pa že danes je bil sneg za smuko le malo pripraven, zlasti popoldne je bilo zanič.

Mala nesreča se je seveda tudi danes pripetila na snegu. Na Golovcu se je sankal mali 14-letni **Kušar Benedik.** Nihče prav ne ve, kako se je fantič prevrnil s sank ter obležal v snegu. V bolnišnico so ga pripeljali z reševalnim avtomobilom; tam pa so ugotovili, da si je dečko zlomil desno nogo.

Del Ljubljane v temi

Ljubljana, 11. februarja.

Ni še teden tega, kar smo v ljubljanskih dnevnikih brali debato med dvema odličnima poznavalcema električnih vprašanj, že se je nocojšnjo noč kakor nalašč dogodil nekje v predmestju na električni napeljavi kratek stik, zaradi česar je bil ves Bežigrad ter vse obsavske vasi: Ježica, Stožice, Tomačevo, Jarše, dobro uro v popolni temi. Okrog desetih ponoči so hipoma ugasnile vse luči po hišah in cestah. Ugotovili so, da je kratek stik nastal na kratki progi iz Ljubljane do Ježice. Ob enajstih ponoči je bila proga že zopet popravljena.

Zanimivo je ob tej priliki navesti tudi dogodek, ki se je pripetil pred par tedni v bližnjih Črnučah. Tam so neznani zlikovci — da jih je moralo biti več, je jasno — prežagali dvoje nosilnih lesenih drogov, ki nosita glavni električen vod iz Velenja do Črnuč. Do prekinjenja toka pa ni prišlo, ker so to obsodbe vredno sabotažno delo že drugi dan opazili ter drogova nato z železjem zopet oklenili.

Ta dva primera, ki sta se pripetila prav v zadnjem času in blizu drug drugega, pričata, da nekdo nalašč hoče nagajati ter škodovati električnim napravam. Oba primera pa obenem izpričujeta, da je kratek stik prav tako mogoč na kratki progi iz Ljubljane do Ježice, kakor na dolgih progah iz Velenja do Črnuč. Kdo izmed naših dveh odličnih veljakov na električnem polju ima torej v znani polemiki prav?

Dvoboj ali nema zgodba

Dolfo Zorzut:

Trije godci

(Pustna zgodba. — Iz furlanščine prevedel dr. Joža Lovrenčič.)

Bilo je zadnje dni pusta in v neki gostilni v Gorici so kar naprej godli trije godci na bombardon, klarinet in trobento in vse je plesalo kakor neumno in kakor neumno plesalo še zadnji dan do polnoči.

Tedaj, ko se je začel post, so vstali godci, ki so bili iz Kanala, in odšli. Šli so po cesti pa so kar nenadoma zagledali nekega gospoda s kapo na glavi. Srečal jih je in jim rekel:

»Kam pa, možaki?«

»Eh, gospod, domov gremo. Do zdaj smo godli.«

»A, godli ste? No, pa pojdite, da zagodete še meni! Dobro vam plačam!«

»Ne moremo, gospod; trudni smo in veste, pepelnica je že. Bog nas varuj, da bi zdaj godli in še za denar!«

»Pojdite, pojdite, ne bodite tako otročji, zagodete mi jih nekaj, potem naj vas vrag nese!«

In daj in daj in da bi nehal, so godci vzeli inštrumente in zagodli, da je bilo veselje. Ko so tako lepo godli, so šli in šli po cesti pa prišli do mosta, ki se je vzpel čez Sočo.

Ker so tako lepo godli, je prijel gospod dva pod pazduho in je tako vse tri pr[illegible]al čez vodo, kjer so ugledali lepo palačo, ki je kar nakrat vzrastla pred njimi. Gospod jih je odvedel v lepo dvorano, v kateri je bilo polno razigranih deklet in fantov. Vse se je razposajeno smejalo in rezgetalo. Ko so zaslišali godbo, so začeli poskakovati in plesati, kako plesati!

Nenadoma je pridrvela v dvorano družba, ki je bila kakor krdelo črnih ljudi, črnih kakor oglje, in na sredo so položili moža, ki je bil povezan kakor salam, in plesoči pari so skakali po njem in ga bral. Tako je minila ura godbe.

Gospod je nato prijel godce za roko, da jim našteje denar za godbo, ti pa trdi, ne in ne! Toda lepi veseljak je vtaknil vsakemu pest v žep in nato izginil. In izginilo je vse: palača in most — in godci so videli, da so spet na cesti proti Kanalu.

Hitro so pospravili svoja godala, potem pa si prestrašeni šepetali:

»Kaj ni bil oni človek, ki so tako neusmiljeno hodili po njem, oštir iz Gorice, pri katerem smo nocoj godli?«

»Stavil bi, da je bil!«

»Seveda, seveda!«

Da bi se pa bolj prepričali, so jo mahnili nazaj v Gorico. Šli so v ono gostilno in našli v njej mrliča: oštir je umrl nenagloma prav ob uri, ko so ga videli na čuden način povezanega v dvorani. Vsi prestrašeni so tekli v cerkev in se spovedali.

Duhovnik jim je rekel:

»Ali niste vedeli, da je bil oni gospod zlodej. Ubogi vi, če bi bili vzeli denar! Poglejte dobro dobro v žepe in videli boste! Taki bi bili tudi vi postali.«

Pogledali so in izvlekli denar, ki je zogleneli!

Vprašanje primorske kolonizacije v celoti

Kmet naj ostane kmet, da ne bo iz njega lačen delavec!

Od narodnega delavca, ki je vse svoje življenje žrtvoval za moralni in gospodarski povzdig istrskega kmeta, smo prejeli tale pomemben članek.

Minulo leto ni prineslo našim zasužnjenim rojakom pod Italijo prav nikakih olajšav. Nasprotno! Njihovo stanje se vedno bolj slabša v verskem, narodnem in gospodarskem pogledu. Gospodarski obstanek velikega dela naših bratov je zato kljub vsem njihovim naporom in odpovedi dvomljiv. Računati moramo s stalnim priseljevanjem iz Julijske Krajine. V tem smislu moramo usmeriti tudi naše organizacijsko delovanje tukaj.

Naš narod pripada z malo izjemo poljedelskemu stanu. To treba imeti pred očmi. Računati moramo z našimi naseljenci kot zemljedelci, da jih kot takšne ohranimo ter gospodarsko in kulturno povzdignemo. To je neobhodno potrebno za tiste, ki so že tukaj, ali pa še prihajajo k nam. Obrt, trgovina in industrija pridejo šele potem na vrsto. Višja inteligenca pa v tretjo stopnjo, in sicer takšna, ki se v resnici odlikuje z umom. Napačno je, da se preveč priseljencev zadržuje v mestih pri obrti, v tovarnah ali v drugih raznih službicah, ko so bili poprej le poljedelci! Te službe se večkrat kar v kratkem izgubijo, potem pa ti ljudje pohajkujejo.

Mladini sicer to začasno ugaja. Ker je življenje v mestu bolj zabavno kakor na deželi. V kratkem času pa bo spoznala, da se je motila. Kmečka mladina naj se drži najprej svojega stanu! Ta nedostatek vidimo tudi v časopisih. Premalo se opozarja na kmetijstvo. O primorskih prireditvah v mestu čitamo sicer sijajna poročila, za podeželske se skoro ne zmenimo. Kaj pa je z našimi poljedelskimi kolonijami, kje so, v kakšnem obsegu in stanju, o vsem tem se ne razpravljal Ako je o njih kaj v listih, je to le na kratko. In vendar je to za nas poglavitno vprašanje!

V Jugoslaviji bi morali ustanoviti novo Goriško, novi Kras in novo Istro. Malokatera država je tako prikladna za kolonizacijo, kakor je to naša država. Zato toliko preziranja sosednih držav zaradi Balkana. Izvesti moramo po dobro preudarjenem načrtu in vztrajno kolonizacijo v večjem obsegu. Sem sodijo poljedelci, duhovnik, učitelj, potrebni obrtniki in kak trgovec. Sprejeti bi se morali vsi, ki so prisiljeni zapustiti staro domovino. Nihče bi se potem ne smel vrniti v Italijo na svojo roko in v veselje grobokopov našega naroda.

Naselbino naj bi vodili le razumni gospodarji pod nadzorstvom vladnih strokovnjakov, ne da bi ti vplivali na osebno svobodo naseljencev.

Pristni narodni duh stare domovine, vsi dobri običaji od tam bi se morali skrbno gojiti. Vsa kolonija pa naj bo vedno pripravljena na akcijo kakor Izrael v Egiptu. Krajevnih imen iz prvotnih krajev se ni treba bati. To bo spajalo potomce s predniki. Jugoslovanska misel pa naj združuje novo domovino s staro; sicer ne bodo vnuki, ki se rodijo tukaj, poznali ne deda ne babice.

Stroško dobro urejenih kolonij se kmalu izplačujejo; posebno tam, kjer je zemlja rodovitna. In to je na jugu naše države. Danes so razne pomoči posameznim le seme, ki pade na pot.

Petnajst let je minulo, odkar je bil krivično razkian naš narod. Premalo smo porabili ta čas. Medtem so pa prešla najboljša leta. Treba pomisliti, da so mnogi priseljenci-kmetje prva leta prinesli s seboj denarja. Ta se je za časa bivanja v mestih, če ne popolnoma, pa vsaj deloma potrošil. To bi se ne bilo zgodilo, če bi bili mogli dotični v kolonijah investirati svoj imetek. Rešimo vsaj sedaj, kar se sploh še zamore! Naša država bo gotovo to rada podpirala gmotno in s preskrbo primernega pouka.

Glavno je, da se pri naših rojakih, ki so zapustili ognjišča svojih dedov, ohrani ljubezen do grude, do poljedelstva, ker staro Istro in ostalo Primorje bo le tisti ohranil, ki bo znal obdelovati zemljo!

Če pa naš narod ostane v mestih in v tovarnah, je za nas ta zemlja izgubljena. —ič.

France Bevk pregnan na otoke

Zadnjič smo poročali, da je bil France Bevk v Gorici aretiran; danes moramo zapisati še hujšo vest, vest namreč, da je bil znani slovenski pisatelj konfiniran za tri leta. Doslej še ni znano, v kateri kraj so ga odpeljali. Takoj po aretaciji je ljubljanski Penklub, če smo pravilno informirani, začel akcijo za osvobodi'ev g. Bevka. Goriška policija je bila seveda hitrejša, ker ji daje zakon popolno oblast, da svobodno razpolaga z našimi ljudmi. Zaradi formalnosti kliče jo kandidate za konfinacijo pred prefekturno komisijo. Tu mu dajo tudi besedo, da se lahko »zagovarja«. Nato izreče prefekt obsodbo, ki je seveda že vnaprej določena.

France Bevk je bil obdolžen, da s svojo književno delavnostjo v inozemstvu (reci v Jugoslaviji) ogroža italijanske državne interese. Sodeloval je, kakor je našim bravcem znano, tudi pri slovenskih revijah v Jugoslaviji, kar niti po fašističnem zakonu ni prepovedano. France Bevk je bil edini slovenski pisatelj, ki se je preživljal samo s pisateljevanjem. Delal je kakor mravlja. Preptičani smo, da je fašistična justica napravila hudo škodo italijanskim interesom v inozemstvu s tem, da je stegnila roko po tako popularnem pisatelju.

Radovedni smo, kako bodo naši kulturni delavci reagirali na to izzivanje. Ali bomo n. pr. še tako pogosto videli italijanska dela na naših odrih?

Slovenski fantje pred fašističnim sodiščem

»Ponedeljski Slovenec« je že poročal, da so v Rihemberku aretirali več fantov in jih obdolžili, da so na dan obletnice usmrtitve bazovskih žrtev demonstrirali proti fašizmu in Italiji. Okoli Rihemberka se je ta dan čulo več strelov. Obdolženi so tudi, da so zažigali kresove. Med aretiranci so Viktor Birsa, star 27 let, Andrej Sever, star 30 let, Andrej Križman (iz Cvetroža), Nikolaj Piščanc, star 26 let tudi iz Cvetroža, nadalje Čebron in Pečenko iz Po'ja, tudi v rihemberški občini. Viktor Birsa in Andrej Sever sta obdolžena, da sta demonstrativno streljala, Anton Kržman in Nikolaj Piščanc, da sta zanetila kres na Kuclju.

Vsi so bili več dni v preiskovalnem zaporu v Gorici. Odtod so jih odpeljali v Rim v ječo Regina Coeli. Sodilo jih bo izredno sodišče.

Vidémski nadškof dvakrat pri sv. očetu

»Osservatore Romano« poroča, da je sv. oče sprejel videmskega nadškofa Josipa Nogaro pretekli ponedeljek in pretekli petek v zasebni avdijenci. O povodu za te avdijence ni nič znanega. Kolikor je nam znano, ni videmski prefekt formalno še umaknil prepovedi slovenske pridige med Beneškimi Slovenci.

Drobne vesti

Župnika Cirila Sedeja v Šmartnem v Brdih so okradli tatovi. Odnesli so mu precej obleke.

Burja 120 km na uro je divjala v Trstu preteklo nedeljo in več dni nato. Napravila je izredno mnogo škode. Vrgla je na tla mnogo ljudi, med mnogimi si je pri padcu zlomil roko tudi Viktor Čuk, star 38 let iz Dutovelj. Tramvaj ni mogel nekaj časa voziti do sv. Ivana.

Lobanjo si je razbil 25 letni Branko Breščak iz Gorice, ko se je ponesrečil blizu Mirna z motociklom.

Pogreb 3000 vojakov. Iz vasi Villesse v Furlaniji so te dni prepeljali okostja 3000 vojakov, ki so padli med vonjo, na vojaško pokopališče v Redipugliji.

10 stipendij za sirote italijanskih časnikarjev je razpisal zavod za oskrbo italijanskih časnikarjev »Arnaldo Mussolini«.

Kmetski ples pripravljajo v Gorici pod pokroviteljstvom fašistične stranke. Vršil es bo v nekdanjem Trgovskem domu, kjer je tudi sedež fašistične stranke.

Za konverzijo delajo vsi fašistični listi ogromno reklamo, ki zavzema po več strani v listih. 10. februarja je zapadel rok, v katerem so imeli lastniki konsolidata še pravico prijaviti zahtevo, da se jim državni papir ne konvertira. Priglasnikov je bilo zelo malo. V Trstu ni imel nobeden poguma zahtevati izplačila, kakor poroča »Piccolo«. Tako je bilo konvertiranih 61 milijard.

Fašistični fes že novorojenčku!

Tržaški listi poročajo o zanimivem dogodku: Marija Zorn, rojena Gregorič iz Prvačine na Goriškem, ki je bivala v inozemstvu, se je vrnila domov, da bi doma porodila. Sprejeli so jo v goriško bolnišnico in tam je zagledal luč sveta krepak fantek. Naslednjega dne se je javil v bolnišnici pokrajinski tajnik, ki ga je spremljala odposlanka ženskega fašja. Tajnik je izročil materi Mussolinijevo sliko in nekaj denarja v imenu fašistične stranke, a nazadnje še fes, kakršnega nosi fašistična mladina, včlanjena v balillo. Namenjen je bil sinčku. Italijanski listi pripominjajo, da se je Zornova vrnila domov, ker je hotela pokazati svoj patriotizem! Svojčas so namreč fašisti izvedli obširno propagando za to, da bi se italijanske matere, živeče v inozemstvu, pred porodom vračale v Italijo. Ta akcija je bila namenjena predvsem proti Francozom, da bi se Italijani ne naturalizirali v Franciji. Zelo, zelo dvomimo, da bi se bila vrnila Zornova domov iz takšnega patriotizma, kakor ga opisujejo tržaški listi.

Tudi Italija je pričela izumirati

»Popolo d'Italia« poroča o življenju in smrti v mestu Como. Leta 1929 se je tam rodilo 968 otrok, umrlo 1035, leta 1930 969 rojstev, 972 smrti, leta 1931 608 rojstev, 885 smrti, leta 1932 603 rojstev, 898 smrti, leta 1933 505 rojstev, 842 smrti. List pripominja, da je število rojstev v zadnjih petih letih nazadovalo za 40%.

V Trstu se je rodilo januarja 292 otrok (decembra 251), umrlo januarja 320 oseb (340 v decembru).

Kako so slovenski kmetje potegnili nemškega učitelja

V neko zelo zavedno slovensko vas na Koroškem je bil nastavljen hudo zagrizen nemčurski učitelj. Višja oblast je rekla: Ako ta ne spreobrne zavednih Slovencev v prave nemčurje, potem nihče. Učitelj se je takoj po svojem prihodu začel prav sladko dobrikati Slovencem. Ko se je seznanil že po vsej vasi, je je polagoma začel prigovarjati, kako lepo bi bilo, ako bi se ustanovil nemški pevski zbor. Ko pride čez nekaj dni v šolo, mu reče neki deček, sin zavednega kmeta: »Naš oče prosijo, da ga vpišete v nov pevski zbor.« Ko je šel iz šole, ga je srečal drugi kmet in ga prosil za sprejem. Tako je šlo dalje. Čudno je bilo le to, da so se priglasili sami takšni Slovenci, ki še nikdar niso peli in so bili popolnoma brez posluha. Seveda učitelj tega ni vedel. Ves srečen se pelje v mesto in tam pripoveduje o svojem uspehu. Gospodje so se tega zelo razveselili.

Pride prva nedelja, pevske vaje! Kmetje in fantje se zberejo in se silno resno vedejo. Učitelj jih najprej pozdravi. Potem krstijo novo pevsko društvo za »Morgenrot« (Zarja). Ko so začeli izvajati prve pevske točke, se je dobri g. učitelj skoraj sesedel. Tako so peli in tulili, da je bilo groza. Učitelj jim ukaže, naj nehajo, toda bili so tako ponosni na svoje baritone in base, da kar niso mogli nehati. Ko jih je učitelj po dolgem času vendar pomiril, jih je nagovoril takole: »Dragi gospodje! Kot podporne člane vas prav rad sprejmem. Da bi vas pa mučil peti, tega od vas pač ne morem zahtevati.« Neki navihani kmet pa mu odgovori: »Ne zamerite, gospod učitelj, da smo se zbrali sami takšni pevci, ki imamo angeljsko lepe glasove, dokler jih v sebi zadržujemo; če pa nam videjo na plan, potem gorje poslušalcem!« Sedaj šele je učitelj opazil, da so ga kmetje potegnili! Kako pohvalo je dobil od višje oblasti ni znano! Pohvalne diplome, ki jo je prejel g. učitelj od gosposke, nismo videli, zato ne moremo o njej podrobno poročati.

Mariborske nedeljske vesti

Maribor, 11. febr.

Lep napredek mariborskega muzeja.

Danes dopoldne se je vršil v čitalnici Študijske knjižnice redni letni občni zbor mariborskega muzejskega društva, ki je prinesel prepričevalen dokaz o vsestranskem napredku te naše znanstvene institucije. — Občni zbor je vodil predsednik prelat dr. F. Kovačič, ki je podal mesto obolelega agilnega tajnika prof. Baša tudi poslovno poročilo o delovanju društva, ki se zrcali osobito v napredku muzeja. — O delovanju društva navajamo samo naslednje najpomembnejše momente: sodelovanje pri jubilejni proslavi ptujskega muzejskega društva, za katero je vršilo glavno delo mariborsko muzejsko društvo, številne seje vodstva, sodelovanje pri ureditvi banovinskega arhiva, pri razstavah mariborskega tedna, ko je organiziralo razstavo mariborske umetnosti. Zrcali se to delo zlasti v napredku in izpopolnitvi muzejskih zbirk. Povečali so se prostori, ker je dobil muzej še drugo dvorišče na razpolago, kjer se je uredil lapidarij, pregrupirala in preuredila so se prehistorična zbirka, zbirka skulptur in slik, mineološka in geološka zbirka, očistila in preuredila se je zbirka metuljev in hroščev, uredile narodne noše in cerkvena oprema in so začeli tudi preurejevati ornitološke zbirke. Pomnožila se je zbirka narodnih noš z dragoceno zbirko peč, ki jih je podarila gospa dr. Lipoldova. Z izkopinami v Koroščevi ulici, se je ustvaril poseben hallstatski oddelek, ki je za muzej velika pridobitev ter tvori izredno privlačno točko. Izkopanih je bilo 133 grobov, v katerih so našli mnogo dragocenih izkopin. Tudi na Pošteli se je našlo novo hallstattsko ognjišče ter se nahajajo najdeni predmeti v muzeju. Zbirka slik se je izpopolnila z darili mestne občine, pomnožile pa so se zbirke pohištva, majolik, novcev iz slovenskih in jugoslovanskih kovnic, rimska zbirka ter umetniška zbirka z akvareli Kosa in Mežana. Vobče torej na vseh poljih znaten napredek, ki ga je društvo doseglo kljub razmeroma skromnim sredstvom. Za bodoče leto si je društvo po možnosti zastavilo naslednje naloge: izkopavanja na Pobrežju, v Št. Ilju, v Mozirju, Št. Pavlu pri Preboldu, kjer so našli zanimivo odkritje — starokrščanski sarkofag iz 5. stoletja, izpolnjevanje zbirk, sodelovanje pri restavraciji mariborskega gradu ter prenovitev parka pred muzejem. — Blagajniško poročilo, ki ga je podal inž. Baumgartner, je pokazalo, da je imel muzej lani 1513 obiskovalcev, dohodkov 59 643 Din (banska uprava 15.000, mestna občina 7000 itd.), izdatkov pa prav tako 59 643 Din, od tega 6.000 za nakup novih predmetov, 10.000 Din za izkopavanje, 6000 Din za knjige in revije itd. Premoženje v gotovini znaša ob zaključku leta Din 16.186.69. Sledile so volitve, pri katerih je bila vnovič izvoljena sedanja agilna uprava s predsednikom prelatom dr. F. Kovačičem na čelu.

S. M. Anastazije Kopitar zadnje spremstvo.

V Mariboru le poredkoma vidimo takšne pogrebe kakor smo ga videli včeraj popoldne, ko so izročali sveži gomili telesne ostanke pokojne S. M. Anastazije Kopitar. V sprevodu, ki ga je ob asistenci župnika predmestne župnije Matere Milosti p. Valerijana Landergotta in p. Dominika Nabernika vodil mestni župnik in stolni kanonik msgr. Mihael Umek, je šla vsa samostanska družina in veliko odličnih gospa in gospodov, ki so spremili pokojnico na zadnji poti. V vrstah pogrebcev so stopali bivši veliki župan odvetnik dr. Schaubach, bivši oblastni predsednik dr. Leskovar, ravnatelj dr. Tominšek, bivša nadzornika dr. Poljanec in dr. Kotnik Franc, prelat dr. Kovačič, za Cirilovo tiskarno msgr. Vreže in ravnatelj Fr. Hrastelj. Toplo občutene poslovilne besede sta blagi pokojnici v slovo spregovorila na magdalenskem pokopališču stolni župnik msgr. Umek in bogoslovni prof. dr. Josip Jeraj, ki se je poslavljal v imenu učiteljskega zbora od bivše ravnateljice ter poveličeval njeno podobo učiteljice in redovnice

40 delavk v stavki.

V Mantnerjevi tovarni so delavke zahtevale zvišanje svojih prejemkov. Ker se tozadevna pogajanja niso mogla zaključiti, so včeraj delavke omenjenega obrata stopile v stavko. Jutri se bodo pogajanja med zastopniki lastništva in delavk nadaljevala.

Mrtvaški zvon.

V starosti 53 let je umrla v Kacijanerjevi ulici zasebnica Ema Dihtl. V Vojašniški ulici 8. pa je umrl v najlepši življenjski dobi 32 let, inštalater Franc Kuzmin. Rajnkima svetila večna luč!

»Kovačev študent« v prireditvi »Maribora«.

Slovensko pevsko društvo »Maribor« je priredilo danes popoldne ob 16 v dvorani na Aleksandrovi cesti 6 spevoigro »Kovačev študent«. Bila je to prav za prav ponovitev krstne predstave, ki so jo »Mariborci« vprizorili na Silvestrovo, je pa tudi sedaj v drugo užgala ter privabila v dvorano polno občinstva, ki je s tem pokazalo, da zna ceniti prizadevanja »Maribora« na kulturno-glasbenem polju ter se mu zato oddolžilo s številno navzočnostjo. V ospredju današnje predstave sta bila zopet Kovačev študent Janez — Karel Medvedič, ki je s svojim močnim in prijetno zvenečim baritonom ter nepriseljeno igro pokazal, da je močan in uporaben odrski talent, ter Kovačev oča — Matija Trstenjak, ki je s svojo prepričevalno masko, oživljeno igro ter izvrstnim humorjem razgibal dejanje na odru ter življenje in razpoloženje v dvorani. Odlikovali so se pa tudi vsi ostali nastopajoči. Bil je to prijeten popoldan, za katerega bo »Mariboru« marsikdo hvaležen.

— **Pri lenivosti črev,** boleznih na jetrih in žolču, odebelelosti, protinu, kataru v želodcu in črevih, oteklini notranjosti debelega črevesa, obolenju zadnjega črevesa odstranja naravna »Franz-Josef« grenčica naglo vsako zastajanje v organih spodnjega dela telesa in to brez bolečin. Dolgoletne izkušnje v bolnišnicah dokazujejo, da raba »Franz-Josef« vode izborno urejuje delovanje črev.

Občni zbor inženjerske zbornice

Ljubljana, 11. februarja.

Včeraj popoldne se je v mestni posvetovalnici vršila glavna skupščina inženjerske zbornice v Ljubljani, katere področje se razteza na dravsko in primorsko banovino. Skupščini je predsedoval predsednik zbornice ing. Pirkmajer, ministra za gradnje in bansko upravo pa je zastopal inspektor ing. Zajec.

Običajni dnevni red je bil soglasno sprejet. Iz poročila uprave sledi, da se je vodstvo zbornice vso poslovno dobo intenzivno zavzemalo za pospeševanje stanovskih interesov. Družabni in gospodarski položaj avtoriziranih civilnih inženjerjev, ki po zakonu tvorijo članstvo zbornice, se je v zvezi z gospodarsko krizo v zadnjem času zelo poslabšal, tako, da nekaterim inženjerjem že grozi brezposelnost. Zbor je povdarjal odločno voljo inženjerjev, da z vsemi drugimi stanovi sodelujejo za gospodarski in tehnični napredek naroda in družbe. Obenem je skupščina ponovila zahtevo, da se uzakoni načrt zakona o civilnih inženjerjih, o katerih pravnem položaju še zmerom odloča uredba iz l. 1924.

Glede pravilnika o stalnem tehničnem razsodišču za inženjerje, ki je bil predložen, je skupščina odločila, naj osnutek definitivno izdela uprava.

Delo zbornice bo v bodoče preurejeno tako, da se bo v glavnem vršilo po specialnih odsekih in bo tako dana možnost neposrednega sodelovanja slednjemu članu.

Pri volitvah je skupščina imela voliti samo šest novih članov za izpopolnitev uprave, ki bo v glavnem ostala v sedanjem sestavu s predsednikom ing. Pirkmajerjem, s podpredsednikoma ing. Zupančičem in ing. Zagarjem (iz Splita) in tajnikom ing. Tomažičem.

Motociklistična nesreča v Stožicah

Ježica, 11. februarja.

Huda nesreča se je včerajšnjo noč pripetila na državni cesti v Stožicah nasproti škerlepove hiše. V poznih nočnih urah sta tam trčila neki motociklist ter neznan voznik z Mengša. Kako je do nesreče prišlo, ni točno dognano. Ljudje so zjutraj videli na sredi ceste le močno potolčenega konja, ki se skoraj ni mogel več gibati. Pod vampom je imel konj močno krvavečo rano, koža mu je bila več decimetrov na široko in na dolgo kar potegnjena z vampa. Tudi po nogah je imel konj hude rane. Motociklista ni bilo več tam, mož pa je orožnikom že znan. Trenotno se vrši preiskava, kdo izmed obeh je nesrečo zakrivil, ali motociklist ali voznik. Noč je bila dovolj svetla, v bližini pa je tudi močna električna luč. Vzrok nesreče bo torej ali prehitra vožnja motociklista ali pa močno poledenela cesta, ki tako voznikom, kakor avtomobilistom vožnjo precej ovira. Hudo ranjenega konja so s težavo naložili na voz ter ga odpeljali v živinsko bolnišnico.

Prejšnjo noč se je podobna nesreča pripetila nekemu avtomobilistu iz Črnuč; razlika je bila le v tem, da je tam večji del poškodb odnesel konj, tu pa je bil močno razbit avtomobil, ki so ga vaščani našli zjutraj sredi ceste.

Pred nakupom si oglejte veliko razstavo otroških in igračnih vozičkov, stolic, holenderjev, malih dvokoles tricikljev, šivalnih strojev, motorjev in dvokoles v prostorih domače tovarne „TRIBUNA" F. Batjel, Ljubljana, Karlovška c. 4

Najnižje cene! — Cenik franko.

Telefon 2059

Premog suha drva

Pogačnik, Boharičeva ulica 5

Lanene tropine

in druge krmila nudi najcenje veletrgovina žita in moke

A. VOLK, LJUBLJANA

Resljeva cesta 24.

Inserirajte v Ponedeljskem Slovencu

Nenadoma naju je zapustil najin nadvse dobri soprog in ata

Lojze Gnezda

strojevodja drž. žel. v pok.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v ponedeljek, dne 12. februarja 1934 ob 4 popoldne iz hiše žalosti Prekmurska cesta št. 3 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 11. februarja 1934.

ANA GNEZDA, soproga; FRANC GNEZDA, sin.

„Naši onstran meje“

Naši onstran meje. Uredil in izdal Peter Pavlovič. — Tiskarna Merkur. — Ljubljana 1933.

»Položaj julijskih Jugoslovanov je težji nego katerikoli druge manjšine pod božjim solncem ...« (Str. 41.)

»Slovenska Koroška še živi in ne kloni. Ona noče umreti. Tudi sedanjo preizkušnjo bodo koroški Slovenci prestali, a to tem laže, če bodo vedeli, da čuti z njimi vsa slovenska družina, da vedno misli nanje slovenska in jugoslovanska mladina ... (Str. 92—93.)

Nedopovedljive in neverjetne so krivice, ki jih že nad tisoč let trpi slovenski narod; posebno v narodnostnem pogledu smo strašni reveži, ki nas že skoraj od svojega prihoda na sedanjo zemljo tlačijo in izkoriščajo politično bolj prebrisani in brezobzirni sosedni narodi. Naše neizmerno narodno gorje je popisano že v gomili knjig, da jate knjižic in člankov sploh ne omenjam. Dan za dnem prinašajo naši dnevniki krajša in daljša poročila o trpljenju in zatiranju Slovencev v Italiji in v Avstriji. Vse prav in v redu; **samo to ni prav, da se mi iz vseh teh bridkih izkušenj ničesar ne naučimo, da je naša politična modrost in zrelost vedno enaka, naša narodnostna vzgoja doma in delo za ločene sonarodnjake pa seveda temu primerno — to je popolnoma nezadostno.** Pa o tem pozneje.

Pred seboj imam 102 strani obsegajočo knjižico, ki tudi govori o naši narodni bolečini, ki jo trpimo vsled odrezane Goriške, Koroške in Panonije. Peter Pavlovič (gotovo pseudonim) je zbral šestero člankov, ki skušajo pokazati vsak vsaj delec življenja med našimi nasilno odtrganimi udi.

V prvem članku **»Julijska Krajina«** nas **I. Lovor** v zrakoplovu popelje nad vso zemljo, kjer prebiva slovansko ljudstvo pod italijanskim režimom. Na drobno nam razkaže gore in doline, vasi in mesta, naravo in ljudi, ki vzdihujejo od Idrije do Čedada, od Trsta do Pole in Reke. Članek je napisan zelo živahno in bi sodil, da je delo dobrega zemljepisca, ki zemljo in ljudi dobro pozna. Mestoma je skoraj preveč zgoščen, ali pravzaprav natlačen z imeni tako, da bi moral imeti pri rokah specijalko, če bi ga hotel v vsem dohajati. Priložena karta sicer ni slaba, a solidnemu in objektivno napisanemu članku ne zadošča.

Ko smo tako dobili zemljepisno sliko o naši zemlji pod Italijo, nam **L. Kraški** v sestavku **»Julijski Jugoslovani«** oriše podrobno še narodnostne razmere Slovencev in Hrvatov, ki prebivajo v goriški, tržaški, reški in puljski pokrajini in v Beneški Sloveniji. Vseh takoimenovanih »Julijskih« Slovanov je do 600.000, med katerimi je italijansko prebivalstvo le priseljeno, torej tuje telo v udih slovenskega in hrvatskega narodnega telesa. Dokazi: v **goriški pokrajini** je (na podlagi ljudskega štetja iz l. 1921) od 34 občin (izvzete so čisto furlanske 33 izključno in absolutno slovenskih, ali z drugo besedo: nad 95 odst. vse pokrajine je popolnoma slovenske! — V **tržaški pokrajini** ima šest sedmin vsega ozemlja izključno slovenski narodni značaj. — V **reški pokrajini** zavzema slovanska narodnost 98 odst. vseh prebivalcev. — V **Istrski (puljski) pokrajini** je le ena petina Italijanov, ostale štiri petine pa so Hrvatje in Slovenci. »Torej lahko rečemo, brez vsake nevarnosti kakršnegakoli pretiravanja, da je Julijska Krajina v svojem severnem delu do sedanje državne meje med Jugoslavijo in Italijo vseskozi kompaktno naseljena s prebivalstvom jugoslovanske narodnosti. Glede njenega južnega dela, t. j. glede Tržaškega in Istre (s kvarnerskimi otoki) velja natančno isto, toda z izjemo ozkega pasu primorskih mest ob zapadni istrski obali od Trsta do Pulja, ki je v etničnem pogledu italijansko, oziroma mešano italijansko-slovansko ozemlje.« Pisatelj skuša v kratkih črtah podati tudi pregled političnih bojev in zmag julijskih Slovanov od l. 1848, dalje njihovo literarno, izobraževalno in gospodarsko delo. Sicer o tem prav malo govori, a vidi se, da poudarja predvsem delo liberalnih političnih struj. V splošnem pa je članek pisan trezno in ima zbranega precej gradiva, ki bi se dalo porabiti za predavanja.

Z istim predmetom kot prva dva se bavi tudi **P. Pavlovič**, ki je prispeval članek **»Kalvarija Julijskih Jugoslovanov«** (42—61). Pisatelj govori o strašnih krivicah, ki se godijo našim ljudem v Italiji, ki jim ne da niti najosnovnejših človeških pravic. Tukaj ni mogoče naštetti morja krivic in ponižanj, ki jih moramo dan za dnem trpeti julijski Jugoslovani, zakaj debela knjiga ne bi objela vsega tega pekla. Omenimo samo to, da je od vseh 550 slovenskih in hrvatskih šol, ki so jih imeli Slovani ob koncu vojne, ostala do danes edino še srbska šola pravoslavne cerkvene občine v Trstu, neja obstoj je urejen po posebnih določilih nettunskih dogovorov. Od otroškega vrtca, preko ljudske in srednje šole pa v vojaško službo, poitalijančujejo našo mladino. »Balilla«, »Male Italijanke«, »Avantgardisti« in »Mlade Italijanke« ... Razpustili so prosvetna društva, razgnali pevske zbore in prepovedali celo fantovsko petje na vasi; plenijo slovanske knjige in liste in od l. 1929 so Slovani brez vsakega predstavnika v parlamentu. Da, niti v cerkvi ne dajo miru našim ljudem, da bi v svoji besedi spoznali in molili Boga ... Ko človek premišljuje te barbarske krivice, se mu stiska srce in pest.

Članek pohvalno omenja škofa Karlina in nadškofa Sedeja ter kritizira vatikansko politiko nasproti Jugoslovanom v Italiji. Ker je brošura namenjena mladini, bi moralo mesto o vatikanski politiki na vsak način izostati.

Naslednji članek **»Slovenski Korotan«**, ki ga napisal **M. Vinar**, odgovarja prvemu članku. Tukaj je na poljuden način orisana koroška zemlja, gore in vode, jezera, podnebje in zemske tvorbe. Nekaj črt je tudi o življenju in bojih koroških Slovencev od naselitve preko bavarske in frankovske ter habsburške nadvlade do današnjih dni.

Da bomo razumeli sedanje žalostno stanje 90.000 Slovencev, ki so prišli pod Avstrijo, nam podaja **G. Brodnik** zgodovino **»Slovencev na Koroškem«** v zadnjih sto letih. Do Napoleona je zajela germanizacija nekako dve tretjini Koroške. Sledi prebujenje in po l. 1848. res živahno delo, ki rodi vidne uspehe: Matija Ahacel, Urban Jarnik, Matija Majar, Slomšek, Andrej Einspieler ... Njihovi nasledniki skušajo delati v isti smeri in po svojih močeh gospodarsko utrditi narod (oba Einspielerja, Fr. Grafenauer). Vse kaže, da se bližajo boljši časi — svetovna vojna pa na mah vse ustavi. No in potem izgubljeni plebiscit ... Slovencem v Avstriji ni dobro, a še zmerom bolje ko onim v Italiji. A nemško delo je globlje in temeljitejše, zato tem nevarnejše!

Na koncu nas **A. Goriški** popelje še med **»Naš narod med Rabo in Donavo«** in razgrne pred nami usodo rabskih Slovencev, ki jim že od l. 906. gospodarijo Madjari, in gradiščanskih Hrvatov, ki jih okoli 50.000 biva v zvezni deželi Gradiščanski (Burgenland) pod Avstrijo. Koliko je že prestal ta narod — mnogo se jih je priselilo še med leti 1533—1545, ker so zbežali pred Turki iz Hrvatskega Primorja in od drugod. Po svetovni vojni je večina panonskih Slovencev zadihala v svobodni Jugoslaviji, le najsevernejši del do Monoštra (okoli 8000) je po trianonski pogodbi pripadel Madjarski, kjer v narodnostnem oziru živijo v najžalostnejših razmerah. Dočim imamo na Gradiščanskem lepo število pevskih, fantovskih in dekliških društev in izhaja celo nekaj listov (»Hrvatske novine«), se pa onim, ki so prišli pod Madjare, dosti slabše godi.

To bi bil kratek posnetek knjige, ki ima tudi nad dvajset lepih slik in na koncu tri zemljevide, kateri ti pomagajo pri branju. Kljub nekaterim pomanjkljivostim je knjižica vredna branja in bi se marsikdo iz nje lahko marsičesa naučil, največ morda še mladina.

Naj povem še nekaj misli, ki so se mi rodile ob čitanju pričujočega delca. Če se ozremo po svetu in si ogledamo, kaj drugi narodi storijo za pravilno narodnostno vzgojo doma in kako skrbijo za svoje sonarodnjake v tujini, nas mora biti sram naše lahkomiselnosti in narodne nezrelosti. Naše narodno vzgojno in narodno obrambno delo je do kraja pomanjkljivo in zanemarjeno, oziroma ga sploh nikjer ni. O tem bi nam n. pr. naša Rafaelova družba vedela marsikaj zanimivega povedati! Že doma ne znamo vzgojiti ljudem prave narodne zavesti in ponosa, ki je velika naravna vrednota, katero tudi katolicizem priznava in visoko ceni. O naši skrbi za izseljence (pomislimo samo na naša uboga dekleta!), za Slovane v Italiji in v Avstriji sploh ni vredno govoriti; o kakšnem sistematičnem delu pa Bog vedi, kedaj bo mogoče kaj reči. Saj se govori in piše pri nas marsikaj o tej stvari, toda mnogim se vidi to delo kakor zbiranje znamk ali kot sport, ne pa narodna dolžnost, kar v resnici je! Same lamentacije bodo nam in našim zasužnjenim bratom malo koristile! Začnimo že z delom, z urejenim delom. Poglejmo, kaj delajo in storijo Nemci za svoje ljudi! Pa jih je malo več ko nas in imajo manj vzroka, da bi se bali za vsakega člana svojega naroda. Kolikokrat tožimo nad našimi ljudmi, češ, da v tujini tako hitro pozabijo svojo vero in narodnost, svoj jezik in dom; pri tem pa nikdar ne gremo do vzrokov in ne pomislimo, da so bili v obojem doma premalo poučeni, premalo utrjeni! Ko bi bil naš narod ob koroškem plebiscitu narodno prepričan in politično zrel, bi bila danes meja med Avstrijo in Jugoslavijo drugod! Tako pa! ... Brošurice, kakor je ocenjena knjižica, so daleč, daleč prešibke, da bi nanje postavili kako solidno organizacijo, ki naj bi skrbela za naše ločene sonarodnjake in za izseljence. Za to bi bilo potrebno drugačno delo, ali naj bi ga izdala Mohorjeva družba (ki je je letos pokazala na »Naše morje«) ali Jugoslovanska knjigarna (morda v »Kosmosu«). Predvsem bi bili potrebni temeljite razprave o manjšinskem vprašanju, o katerem so v svetu že debele knjige in stolice na vseučiliščih. Prepričan sem, da nam ne manjka strokovnjakov, ki bi to nelahko, a zelo pomembno delo dobro opravili. Čas je, da pustimo vse romantično baročno frazarenje in da preidemo k treznemu mišljenju in k skrbnemu, vztrajnemu delu. Kar bomo s trudom in delom pridobili, to bomo imeli, zakaj ponujal nam ne bo nihče ničesar. Ko bi nas vsa naša zla preteklost izmodrila in nas česa naučila za prihodnost!

Gregorič Jože.

M. Everest se dviga in povzroča potrese

Ali se M. Everest dviga radi potresov?

Nekaj ameriških učenjakov, ki se predvsem zanimajo za potresne pojave, trdi, da so izpremembe v Himalajskem pogorju krive strašnih potresov, ki stalno obiskujejo Daljni vzhod. Mont Everest, ki je iz himalajske skupine, je že 8000 metrov visok, toda to še ni dovolj. Himalajsko pogorje se še vedno dviga. Južno pobočje tega pogorja pretresajo stalno močni podzemeljski sunki to je pravo ognjišče potresov, radi katerih se to pobočje vedno bolj boči. Še vedno lahko z gotovostjo pričakujemo nove potrese prav v tem področju. Zadnji velik potres v teh krajih je bil pred 25 leti. To je bil potres Kangra v l. 1905, ki so ga čutili do Simle. Če je od takrat minilo že toliko časa, je treba to pripisati dejstvu, da je notranja napetost zemeljske skorje na tem mestu zelo popustila, ker je v letu 1897 nastal strašen potres v Asamu. To je bil gotovo najhujši potres v svetovni zgodovini. Raztezal se je na površini 2.250.000 kvadratnih milj in je porušil vsa poslopja na površini 12.500 kvadratnih milj. Pretresel je vso površino zemlje tako hudo, da so se čutili posamezni sunki na morski gladini v evropskih morjih. Poslej so nastali še drugi potresi, ki jih lahko spravimo v zvezo z dviganjem Himalaje. Ti so prinesli smrt in uničenje nad Birmo. Ameriški učenjaki menijo, da bodo ti potresi prenehali šele, ko se pomiri Himalaja. Himalaja sodi, kakor dolga in deloma podmorska gorska veriga, ki začenja na Alaski in gre čez Kamčatko, Japonsko in Filipine, med najmlajša in hitro naraščajoča pogorja na svetu. Radi tega je tudi svet, ki leži ob njem, izpostavljen stalnim pretresljajem.

Dve eksploziji: 4 mrtvi

Dan pred Svečnico se je v Ločniku pri Gorici dogodila strasna nesreča. Ob življenje so prišli kmet Fabij Sfiligoj, star 51 let in še dve drugi osebi. Fabij Sfiligoj je imel pred hišo »latnik«, ki ga je podpri z votlo cevjo, ki jo je našel v strelskih jarkih po vojni. Te dni je hotel Sfiligoj postaviti »latniku« drugo podporo, ker so se trte čedalje bolj razvijale. Drugo oporo je hotel nasloniti na prvo tako, da bi jo zataknil v prvo. Ko se je trudil pri tem delu, je nenadoma nastala strašna eksplozija. Vsa vas se je zbrala okoli Sfiligojeve hiše. Sfiligoj je ležal mrtev na tleh in na cesti, ki pelje tam mimo, sta ležali drugi dve žrtvi, obe ženski; v tistem trenutku sta namreč privozili mimo na kolesu. K sreči ni bilo takrat doma Sfiligojeve žene, sicer bi bilo ubilo tudi njo. Hiša je stala še pokoncu, vendar je bilo pročelje popolnoma uničeno. Kmalu so prišli na mesto orožniki in ugotovili, da je bil Sfiligoj na mestu mrtev. Glede drugih trupel pa niso mogli ugotoviti istovetnosti. Pri eni ženski so našli davčno listino, ki se je glasila na ime Josipa Peršiča iz Košane. Ženska se je očividno peljala na kolesu v Gorico, da bi plačala davke za Peršiča. Pozneje je prišla na kraj nesreče sodna komisija. Pred to je kmet Prinčič iz Košane izjavil, da je ena izmed teh ubitih žensk neka Jakin iz Košane. Med vojno je bila z njim kot begunka v Napolju. Jakinova je mati treh otrok.

Preiskava je ugotovila, da ni bilo železo, s katerim je ubogi Sfiligoj podprl svoj latnik, nič drugega, kakor cev želatine, ki so jo pustili tam vojaki. Želatina ima to svojstvo, da ohrani vso svojo eksplozivno silo tudi po več let in da kaj rada eksplodira posebno pod nizko temperaturo. Zadostovalo je, da je Sfiligoj samo nekoliko udaril in pritisnil na cev z želatino in že je nastala eksplozija.

GRANATA GA JE RAZNESLA

V Vrtojbi pri Gorici je 47-letni Ivan Devetak kopal na svojem vrtu, ko je nenadoma zadel na granato, ki se je razpočila s strašnim pokom. Devetaka je razneslo. Umrl je seveda takoj. Pozneje so truplo nesrečnika pripeljali v mrtvašnico v Vrtojbi.

To pripravo je iznašel dr. Draeger v Lübecku. Posadka podmornice, ki se je ponesrečila, si lahko pomaga s tem aparatom, ki ga nazivajo tudi »Protipljuča«, ter z njim splava na površino morja. Na pripravi je posoda za dušik, za kisik in poleg tega plavalni jopič. Z njo se lahko dvigneš iz globine 20 metrov

Narte Velikonja:

Izjava japonskega vojnega ministra

Mislim, da je danes čas, da se razpišemo tudi o japonski zemlji. Kajti, kje bolj cveto črešnje kakor na Japonskem? Kje se več ljudi vrže v ognjenik kakor na Japonskem? In kje je najvišja gora na zemlji kakor ognjenik na Japonskem. Fuks v jami se menda imenuje tista velika gora, ki meri 1600 m in je ognjenik.

Mislimo si to japonsko pokrajino. Žene so v plavalnih oblačilih in s pomorskimi dežniki. Ljudje ne hodijo, ampak tekajo in imajo na hrbtu veliko pentljo. Vse stene so iz papirja. In če verujemo našemu gledališču, so iz papirja tudi grede in še drevesa in cvetje na njih. Vse sveče so električne, in se prižgo, kadar hoče instalater za kulisami. In se ne prižgo, kadar bi jih najbolj potreboval. Mislimo, da smo s tem najbolj označili japonsko pokrajino. Da šumi morje in je morje modro, nam ni treba niti govoriti. Da nam cvrčijo papagaji v kletkah in ščinkovci za kulisami, je samo po sebi umevno. In vse to imamo za japonsko pokrajino.

Ko smo zdaj opisali japonsko pokrajino, mislimo, da lahko gremo k stvari sami. In to je: Izjava japonskega vojnega ministra.

Japonski minister je bil tako prijazen, da je dal izjavo časnikarjem. In časnikarji so bili tako prijazni, da so to izjavo zabeležili. (Mimogrede povedano: Časnikarji niso imeli drugega kruha, kakor, da so skrbeli, da je njihov list prinesel kako izjavo). Tudi niso pisali izjave, ampak je gospod minister dal izjavo pisano. Dalje niso prosili gospoda ministra za izjavo, ampak je to izjavo prinesel njegov tajnik. In končno je bilo videti iz izjave, da gospod minister pri celi izjavi ni dal nič drugega napraviti, kakor pokimal z glavo. Vse drugo je napisal on, načelnik, in to je prepisal njegov tajnik. Kajti, pomisli no, gospod vojni minister nima časa, da bi pisal izjave, kajti ljudje se mu množijo. In še njegovi organi nimajo časa, da bi sproti beležili vsako rojstvo in da bi vsakega Japonca pravilno uvrstili. Kajti, vsak Japonec mora biti uvrščen v kako edinico. In za to edinico se prav resno posvetujejo, tako da kar po vrsti zapišejo smrtnega Japonca v edinico. To sem prej hotel povedati, prej, ko boste brali izjavo japonskega vojnega ministra.

To izjavo je podal na izjavo drugega vojnega ministra, denimo ruskega. In ker je drugi vojni minister hotel pridobiti časnikarje zase, ni mogel tega spregledati japonski vojni minister. In je moral dati časnikarjem svojo izjavo. Kakor rečeno, je na to izjavo japonski vojni minister samo prikimal, ampak to ni dosti. Pisal jo je njegov načelnik. Ta seveda ni mislil, kaj misli gospod minister in gospod minister tudi sam ni dosti mislil, kajti prav tistikrat je vstal od mize.

Toda prečital jo je star narednik in ta je pokimal z glavo in dejal: »To je pa mojstrovina.«

Kadar je on rekel kaki stvari mojstrovina, tistikrat je ne razume. Kakor naš kritik. Zato so vsi nanj pazili, in če je on rekel mojstrovina, potem so smeli tudi drugi reči mojstrovina in je bilo kar tam soglasno sklenjeno, da kaj takega gospod minister še ni izjavil.

Nato je dobil tajnika gospod minister. Ta je stal v pozoru, če je porinil star papir za gospoda ministra. Tako je stal v pozoru, ko so mu dali izjavo. On sploh ni prebral, kajti to bi se reklo, segati v področje gospoda ministra in kršiti največji red. Tajnik sploh nima nič reči, ampak če mu kaj pride v roke kot izjava gospoda ministra, se mora samo postaviti v pozor in izročiti naprej.

Tako se je ta izjava izročila gospodom časnikarjem. Gospodje časnikarji so molče vzeli vsak svoj papir in šli tiskat v svoj list najnovejšo izjavo gospoda vojnega ministra. Ta izjava se je glasila:

Izjava gospoda japonskega voj. ministra.

Ako mislite, da se je kaj izjavil, se bridko motite. Kajti, iz njegove izjave se vidi, da pričakuje, da bi se jaz izjavil, ampak ne vem, zakaj bi se izjavil, ko sam ni zadosti izjavil. Oni, to je moj spoštovani kolega, se je izjavil, da naj bi se izjavil, ker bi sicer mislili, da se s svojo izjavo skrivam. Te besede sicer nikjer v izjavi ni, ampak jo jaz rabim, ker sem to besedo v njegovi izjavi slutil. Ampak to se bridko moti. Jaz se izjavljam samo na njegovo izjavo. On se pa na mojo izjavo niti malo ni oziral. Če misli, da se je s to izjavo oddolžil, potem mu moram povedati, da se je s to izjavo zadolžil. Kajti, njegova izjava kaže samo nepoboljšljivega diplomata, ki bi s svojo izjavo rad nadkrilil izjavo drugega. Jaz sem se odločno izjavil, naj se še on. Kadar bomo obe določni izjavi videli, tistikrat bomo videli, katera izjava je važnejša od druge, katera izjava je pomembnejša od druge izjave.

Če obe izjavi pregledamo, potem vidimo, kako je njegova izjava medla. Boji se, da bi s svojo izjavo ne križal moje izjave. Meni je pa to vseeno. Jaz zagotavljam s to svojo izjavo vse časopisje, da bom miroljuben in da ne bom izdiral meča kar na slepo srečo in za prazen nič. Ampak, da bom spet vedno čuval čast svojega orožja. Naj to mojo izjavo poročajo časopisi. Jaz se sicer nerad izjavljam. Ampak, da moj predragi kolega ne bo mislil, da je s svojo izjavo ostrašil svet, mu jaz dam svojo izjavo. Saj on dobro ve, na kaj se ima izjaviti, ampak se noče izjaviti. In lastni izjavi ne veruje, če izjavlja, da ne ve, za kaj bi se izjavil. Vendar mislim, da je moja izjava dovolj jasna in da ve, o kom bi se moral izjaviti.

Izjave se ne pišejo kar tako v en dan. Ali da izjavo, če gre na izprehod? Ali poda izjavo, če gre po stopnicah? Izjava se da samo v važnem trenotku in zato moramo biti na njegovo izjavo pozorni, dasi ji ne pripisujemo velike važnosti, ker je znano, da rad da izjavo. Če telefonično da izjavo, lahko utaji. Če pa pred množico časnikarjev utemelji svojo izjavo, potem mislimo, da je premislil, kaj je izjavil. Iz njegove izjave res ni jasno, kaj hoče izjaviti, ampak mi računamo tudi na to, da se ni hotel izjaviti tako, kakor bi moral podati izjavo.

Tako se je slišala izjava gospoda japonskega vojnega ministra. Po tonu, po dolgosti smo diplomati vsi pričakovali, da se mora nekaj zgoditi in nismo mislili, da se nekaj ne zgodi, kakor se je že tolikokrat.

In ta dogodek smo videli včeraj.

Mislim, da imamo tudi zdaj priliko, da označimo, kakšen je japonski svet. To storimo radi tega, da nam časnik nič ne bo očital, da ne poznamo sveta, o katerem pišemo, in da pišemo o japonski vojni, če imamo pred očmi japonskega vojnega ministra. Zato moramo povedati, da so bili Japonci rožnati v rožnatih oblekah. In, da so imeli meče in nože in bi lahko napravili harakiri, če bi hoteli. Toda tega niso hoteli pred nami, ker bi jim drobovje sililo iz rožnate obleke, in so dejali, da te zabave nam ne morejo napraviti tako odkrito pred vsemi, ampak, če smo zadovoljni s tem, da lahko poizkušajo harakiri zadaj, jaz mislim, da za kulisami ali pa na skrivnem v kaki kleti.

Črešnje so belo cvetele in morje je modro pljuskalo, ljudje so drobno hodili in mi smo rekli, da tekajo. Strehe so bile prišpičene in navzgor zavihane in »Nebeški sin sonca« se je gibal v nebeških žarkih. Japonske torpedovke so stale v luki in velike japonske jadrnice so nalagale limone in tikve, da jih popeljejo na Filipine. Prav tistikrat je bljuval ognjenik Fuks v jami in nekaj mladih ljudi je hitelo po pobočju navzgor, da si vzame življenje.

»Nekaj jih pa mora umreti,« je rekel gospod vojni minister, ko je gledal za njimi.

Treba je poleg tega pomisliti, da Japonec smrt zaničuje. Da mu je usojena, kakor misli. In če umre na bojni poljani, mu je usojena na bojni poljani. Če umrje v Fuks v jami, je umrl v Fuks v jami. Če umrje za harakiri, je umrl za harakiri, in če je umrl na postelji, je pač obžalovanja vredno, da je umrl na postelji. Kakor je komu namenjeno. Zato mislim, da je tudi gospod minister iz tega vzroka to izjavil. In čakali smo še na dogodek.

In ta dogodek smo videli včeraj.

Pred nami je korakal v polni bojni opremi oddelek za oddelkom, stotnija za stotnijo, polk za polkom, divizija za divizijo, nekaj od dvesto tisoč mož. Tako se glasi diplomatsko pismo. Japonski vojni minister je namreč zbral vse diplomate na enem kraju in mimo njih je korakalo, reci in piši, sto dvajset tisoč mož, od katerih je polovica po najkrajši poti korakala v kasarno in iz kasarne ven je morala spet mimo diplomatov. Sto in dvajset tisoč mož je moralo korakati zaradi tega, ker je drugi vojni minister dal marširati sedemdeset tisoč. Diplomati nimajo povsod oči.

Gospod vojni minister je s tem hotel naglasiti, kako miroljuben je.

Izdaja konsorcij »Ponedeljskega Slovenca«. Zastopnik Miha Krek. Urejuje Ciril Kočevar. Tiska Jugoslovanska tiskarna. Zastopnik: K. Čeč.